

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
42 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 42
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. Π.Ε. Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ἀλίκης Ἀναστασιάδου - Λεβαντῆ : « Ὁ συμβολισμὸς εἰς τὰ δημοτικά μας τραγούδια καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα ποιήματα ».

Διαβάζεται μ' ἐνδιαφέρον ἢ μικρὴ μελέτη πού ἔγραψε ἡ καθηγήτρια τῆς Ὀδίκης κ. Ἀλίκη Ἀναστασιάδου - Λεβαντῆ γιὰ τὸ συμβολισμὸ στὰ δημοτικά μας τραγούδια καὶ στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά λυρικά ποιήματα. Ὅχι μόνο γιὰ τὴν καθαρὰ γραμματολογικὴ τῆς σημασία, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ γενικώτερη, τὴν ποιητικὴ. Ὅπως πολλὰ σωστά τονίζει στὸν πρόλόγὸ τῆς ἢ κ. Λεβαντῆ, μελέτη ἐξαντλητικὴ τοῦ θέματος πού καταπιάστηκε δὲν εἶναι ἀκόμη δυνατὴ, γιατί οὔτε ὅλα τὰ δημοτικά μας τραγούδια ἔχουν συγκεντρωθῆ, οὔτε σχετικὲς ἐργασίες ὑπάρχουν. Μὰ κι' ἔτσι ἄπλερη, ἢ πρώτη αὐτῆ ἀρχὴ πού γίνεται μᾶς κάνει νὰ δοῦμε πόσο πλάτος μπορεῖ νὰ πάρη μιὰ μελέτη μὲ περιορισμένο, στὴν πρώτη ματιὰ, ἀντικείμενο, ὅταν ἐκεῖνος πού τὴν κάνει εἶναι σὲ θέση νὰ τῆς δώσῃ ἀπὸ παντοῦ προεκτάσεις, καὶ ἠθικές, καὶ αἰσθητικές, καὶ πολιτιστικές. Ἡ κ. Λεβαντῆ, ἔξαφνα, καὶ στὴν εἰσαγωγή τῆς, μὰ καὶ στὸν ἀδιάκοπο παραλληλισμὸ πού κάνει ἀνάμεσα τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ποιημάτων, δείχνει πόσο ὁ Ἕλληνας, κάτω ἀπ' τὴν πορεία τῆς ἱστορίας, κάτω ἀπὸ τὶς ἱστορικές του μεταμορφώσεις, ἔμεινε ὁ ἴδιος, χριστιανός, ἀλλὰ καὶ πολυθεϊστής, «μορφοποιός», καλλιτέχνης μὲ κυρίαρχο αἰσθημαπλαστικὸ καὶ «ἀνθρωποκεντρικὸ», ἀφοῦ τίποτε ἄμορφο καὶ ἀφηρημένο δὲ δέχεται, ἀλλὰ τὰ αἰσθητὰ τὰ ἐνανθρωπίζει καὶ στὰ ὑπεραισθητὰ δίνει τὴν πιὸ συγκεκριμένη μορφή. Καὶ μαζὶ μὲ τὴν ὁμοιότητα αὐτὴ δὲν παραλείπει ἢ κ. Λεβαντῆ νὰ δείξῃ καὶ τὶς ἄλλες, ἐκεῖνες πού μέσα ἀπὸ τὴν ποίηση φανερόνουν στὸ νέο καὶ στὸν ἀρχαῖο Ἕλληνα μιὰν ἴδια στάση ἀντίκρου στὰ κεντρικὰ προβλήματα τῆς ζωῆς. Φυσικά, γιὰ τὸ τελευταῖο αὐτὸ ζήτημα τὰ στοιχεῖα πού προσάγει ἢ κ. Λεβαντῆ δὲν εἶναι ἀρκετὰ· θὰ χρειαζόταν πλῆθος ἄλλα, ἰδίως ἐκεῖνα ὅπου μπορεῖ νὰ συλλάβῃ κανεὶς τὴ βαθειὰ καὶ πραγματικὴ ἐνατένιση τοῦ μεταφυσικοῦ προβλήματος ἀπὸ τὸν Ἕλληνα. Μὰ καὶ τὰ λίγα οὐσιαστικά πού παραθέτει ἢ κ. Λεβαντῆ, ρίχνουν κάποιο φῶς στὸ ζήτημα, καὶ μᾶς κάνουν νὰ διαιστανθοῦμε, ἂν ὄχι καὶ νὰ πεισθοῦμε, ὅτι οἱ θρηνωδίες τοῦ Μίμνερμου καὶ τὸ περίφημο δημοτικὸ «τούτ' ἢ γῆ πού τὴν πατοῦμε, ὅλοι μέσα θὲ νὰ μποῦμε», δὲν πηγάζουν ἀπὸ πολὺ διαφορετικὴ διάθεση. Ὁ Ζαμπέλιος πίστευε ὅτι πηγάζουν ἀπ' τὴν ἰδια διάθεση. Μὰ ὁ Ζαμπέλιος ἀπλούστευε πολὺ. γενίκευε εὐκόλα, καὶ ἔφθανε σὲ πολὺ γρήγορα συμπεράσματα.

Γρήγορα νομίζω ὅτι κάπου-κάπου συμπεραίνει, εὐκόλα ἐξηγεῖ καὶ ἢ κ. Λεβαντῆ, ὅπως λ.χ. ἐκεῖ ὅπου τὴν τάση τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος στὸ νὰ ἐμψυχώνει, νὰ παριστάνει μὲ μορφή κι' αἰσθήσεις τὰ ἄψυχα, τὴν ἀποδίδει στὸ ἑλληνικὸ φῶς. Θάπαιξε, βέβαια, ρόλο στὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ τὸ φυσικὸ περιβάλλον, πολὺ μεγαλείτερον ὁμως ἢ θρησκεία, τὸ καλλιτεχνικὸ ἔνστικτο, ἢ

ὅλη φύση, τὸ κύτταρο τὸ φυλετικὸ τοῦ Ἕλληνα. Φῶς πλούσιο καὶ θαυμάσιο, ὄχι βέβαια σὰν τὸ Ἕλληνικὸ, πάντως «μεσογειακό», εἶχαν καὶ οἱ Λατῖνοι, ἢ φαντασία τους ὁμως δὲ μπορούσε νὰ γεννήσῃ τίποτε καὶ δὲν ἔκαμε παρὰ νὰ σέρνεται κούτσα-κούτσα πίσω ἀπὸ τὴ φαντασία τὴν Ἕλληνική.

Τελειώνοντας, θὰ εἶχα ἀκόμη νὰ παρατηρήσω στὴν κ. Λεβαντῆ, ὅτι τὴν ἔννοια τοῦ «συμβόλου» δὲν τὴν προσδιορίζει καθαρὰ κάτω, οὔτε ποιητικά, οὔτε γραμματολογικά, καὶ ὅτι κάνει πολλὰ καὶ ἀδικαιολόγητες παραχωρήσεις στὴν καθαρῆς.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ν. Ι. Λούβαρι : «Νοσταλγικαὶ περιπλανήσεις».

Ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Ι. Λούβαρις ἀνήκει εἰς τὴν ὀλιγάριθμον τάξιν τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν μας, οἱ ὅποιοι δὲν περιορίζουν τὴν δρᾶσιν των ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν Πανεπιστημιακῶν φροντιστηρίων καὶ τῆς συγγραφῆς βιβλίων προορισμένων δι' ὑποχρεωτικὴν ἀγορὰν ἀπὸ τοὺς φοιτητάς. Ἀντιλαμβάνεται βαθύτερον τὸν περιορισμὸν του ὡς ἐπιστήμονος, ὡς Ἕλληνας, ὡς διανοουμένου. Ἡ κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ του δρᾶσις ἐξέρχεται ἢ μᾶλλον ὑπερχεῖλιζει τὰ στενὰ ὄρια τῆς καθηγεσίας. Ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας, βέβαια. Εὐτυχῶς ὁμως πού ὑπάρχουν καὶ αἱ ἰδιοσυγκρασίαι αὗται.

Τὸ νέον βιβλίον του εἶναι ἐντυπώσεις τῆς περιηγητικῆς περιπλανήσεώς του ἀνὰ τὴν Αὐστρίαν καὶ ἐν μέρει τὴν Γερμανίαν. Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ κρίνῃ κανεὶς ἕνα περιηγητικὸν βιβλίον. Αἱ ἐντυπώσεις τοῦ ταξειδιώτου ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ πνευματικόν του ἐπίπεδον, τὰς αἰσθητικὰς του τάσεις, τὴν ψυχικὴν του προδιάθεσιν. Ἐπομένως, ἀτομικὴ εἶναι καὶ ἢ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐντύπων, ἀναλόγως τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου, τῶν αἰσθητικῶν τάσεων καὶ τῆς ψυχικῆς προδιαθέσεως ἐκάστου ἀναγνώστου. Καὶ ἢ κρίσις εἶναι ἀκόμη δυσκολωτέρα, ὅταν ὁ συγγραφεὺς - ταξειδιώτης αὐτὸς εἶναι ὁ κ. Ν. Λούβαρις. Δὲν ἐπεριμέναμε βέβαια νὰ εὐρωμεν εἰς βιβλίον τοῦ κ. Λούβαρι περιγραφὰς τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων τῆς Βιέννης ἢ τῆς ζωῆς τῶν μεταμεσονυχτίων κέντρων τῆς. Ὁ τίτλος «Νοσταλγικαὶ περιπλανήσεις» καθορίζει μέχρις ἐνός σημείου τὸ περιεχόμενον. Καὶ ὁ πρόλογος εἰσάγει βαθύτερον τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ θέμα τοῦ βιβλίου: «... Ὁ πόθος πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν χυδαιότητα καὶ τὴν βεβήλωσιν ἐδημιούργησε πρὸς ἱκανοποίησίν του ποικίλα μέσα διὰ τῶν αἰώνων. Ἐν ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ταξείδια πρὸς τὸ ἄγνωστον, αἱ πλήρης νοσταλγίας περιπλανήσεις ἀνὰ τὸν κόσμον τῆς φύσεως καὶ τὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὰς περιπλανήσεις αὐτάς παρέχονται ἀφορμαὶ πρὸς εὐρυνσιν τῆς ψυχῆς μας καὶ πρὸς μετὰστασιν ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τῆς καθημερινῆς ζωῆς εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄνειρου, τῆς διαισθήσεως καὶ τῆς ἰ-